

**UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2012

Sandra LÍNKOVÁ

**Univerzita Pardubice
Fakulta zdravotnických studií**

Zooterapie z pohledu zdravotnických pracovníků

Sandra Línková

Bakalářská práce

2012

Univerzita Pardubice
Fakulta zdravotnických studií
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Sandra Línková**
Osobní číslo: **Z08021**
Studijní program: **B5341 Ošetrovatelství**
Studijní obor: **Všeobecná sestra**
Název tématu: **Zooterapie z pohledu zdravotnického pracovníka**
Zadávací katedra: **Katedra ošetrovatelství**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Sběr informací a vyhledání odborné literatury.
2. Stanovení cílů, hypotéz a metod.
3. Zpracování teoretické části.
4. Stanovení vhodné metodiky a sestavení dotazníků.
5. Výběr respondentů a rozdání dotazníků.
6. Sběr, zpracování a interpretace dotazníků.
7. Zhodnocení cílů, hypotéz a celé bakalářské práce.

Rozsah grafických prací: dle doporučení vedoucího

Rozsah pracovní zprávy: 35 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

1. CHERNAKOVÁ MCELROYOVÁ, S. Zvířata jako učitelé a léčitelé. 1. vyd. Český Těšín : Chvojko nakladatelství, 1999. ISBN 8086183-16-5.
2. NERANDŽIČ, Z. Animoterapie aneb Jak nás zvířata umí léčit. 1. vyd. Praha : Albatros nakladatelství a.s., 2006. ISBN 80-00-01809-8.
3. MULLER, O. a kol. Terapie ve speciální pedagogice. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2005. ISBN 80-244-1075-3.
4. VELEMÍNSKÝ, M. a kol. Zooterapie ve světle objektivních poznatků. 1. vyd. České Budějovice : DONA s.r.o., 2007. ISBN 978-80-7322-109-6.

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Magdalena Řeřuchová
Katedra ošetřovatelství

Datum zadání bakalářské práce: 30. listopadu 2010

Termín odevzdání bakalářské práce: 7. května 2012

prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc.
děkan

L.S.

Mgr. Eva Hlaváčková, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 5. března 2012

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 3. 4. 2012

Sandra Línková

Poděkování

Touto cestou bych chtěla velmi poděkovat PhDr. Magdaleně Řeřuchové za vedení bakalářské práce, za cenné rady a trpělivost při zpracování této práce.

SOUHRN A KLÍČOVÁ SLOVA

SOUHRN

Bakalářská práce pojednává o zooterapii a náhledu na ni ze strany zdravotnického personálu a laiků, kteří se o ní zajímají a pracují s ní. Skládá se ze dvou částí – teoretické a praktické.

V teoretické části je popisován pojem zooterapie, její historie, charakteristika nejvíce užívaných druhů zooterapie, především canisterapie a hipoterapie dále jsou zmíněny ostatní druhy terapií pomocí zvířat, využití zooterapie, typy kontaktu v rámci zooterapie, kontraindikace a legislativita zooterapie.

Praktická část obsahuje informace o provedeného výzkumu.

KLÍČOVÁ SLOVA

Zooterapie; canisterapie; hipoterapie; psychoterapie; psychika

TITLE

Zootherapy from the perspective of health care worker

SUMMARY

Bachelor's thesis deals with zootherapy and look at it from the medical staff and lay people who are interested in it and work with her. It consist two parts- theoretical and practical.

The theoretical part is described zootherapy concept, history, characteristics of the most udes types zootherapy, especially canistherapy and hippotherapy are also mentioned other types of therapies using animals, use zootherapy, types of contact within zootherapy, contraindications and legislativy zootherapy.

The practical part contains information on the results of research carried out by me.

KEYWORDS

Zootherapy; canistherapy; hippotherapy; psychotherapy; psyche

Obsah

ÚVOD	9
CÍLE	10
TEORETICKÁ ČÁST	11
1 CO JE TO ZOOTERAPIE	11
2 HISTORIE A JEJÍ SOUČASNÝ STAV	11
3 CHARAKTERISTIKA DRUHŮ ZOOTERAPIE	12
3.1 Canisterapie	12
3.1.1 Pojem canisterapie	12
3.1.2 Rozdělení canisterapie	12
3.1.3 Metody canisterapie	13
3.1.4 Canisterapeutický tým	13
3.2 Hipoterapie	14
3.2.1 Pojem hipoterapie	14
3.2.2 Léčebné využití koně	14
3.2.3 Výběr a výcvik koně	15
3.2.4 Působení hipoterapie	15
3.2.5 Využití hipoterapie	15
4 OSTATNÍ DRUHY ZOOTERAPIE	16
5 VYUŽITÍ ZOOTERAPIE	16
6 TYPY KONTAKTU V RÁMCI ZOOTERAPIE	17
7 KONTRAINDIKACE A ZOOHYGIENICKÁ OPATŘENÍ	17
8 LEGISLATIVNÍ ÚPRAVA TÝKAJÍCÍ SE PRAKTIKOVÁNÍ ZOOTERAPIE	18
VÝZKUMNÁ ČÁST	19
9 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	19
10 METODIKA VÝZKUMU	20
11 PREZENTACE VÝSLEDKŮ	21
12 DISKUZE	40
12.1 Výzkumná otázka č. 1	40
12.2 Výzkumná otázka č. 2	40
12.3 Výzkumná otázka č. 3	41
12.4 Výzkumná otázka č. 4	41
ZÁVĚR	43
SOUPIS BIBLIOGRAFICKÝCH CITACÍ	44
SEZNAM PŘÍLOH	45
Příloha A: Dotazník	46
Příloha B: Zdrojová data	CD

Úvod

Již od pradávna žil člověk úzce spjat s přírodou, z níž čerpal energii a zdraví. V dnešní době se vlivem životního stylu a přibývajících možností technických vynálezů odvracíme od pobytu venku. Mnozí lidé si uvědomují potřebu blízkosti přírody a mají potřebu, se k ní co nejvíce přiblížit.

Zvířata dokážou zcela nezištně a upřímně nabídnout přátelství, lásku, pocit vzájemné potřeby a současně jsou na člověku závislá. Spolužitím se zvířaty se lidé cítí méně osamělí a depresivní a nevyhledávají návštěvu praktického lékaře pouze jako formu společenského kontaktu. Zvířata snižují vnímání stresu, a dokonce i bolestivé léčebné procedury jsou lépe snášeny při přítomnosti zvířat.

Význam zvířete pro psychiku nemocného člověka znamená psychickou oporu, společníka v osamění, prostředníka v kontaktu s lidmi a motivaci k řádné životosprávě a pravidelnému pohybu.

Cíle

Cílem bakalářské práce bylo zjistit informovanost a zájem zdravotnického personálu o canisterapii. Dalším cílem bylo zjistit, jaký má vliv canisterapie na zlepšení v oblasti navázání sociálního kontaktu klientů. Jedním z dalších cílů byl výzkum ve sféře zlepšení celkového stavu klientů v jejich kognitivní oblasti. Poslední cíl práce byl zaměřen také na nejčastěji používanou formu canisterapie.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Co je to zooterapie

Zooterapie (zvířaty podporovaná terapie) je souhrnným termínem pro rehabilitační metody a metody psychosociální podpory zdraví, které jsou založeny na využití vzájemného pozitivního působení při kontaktu mezi člověkem a zvířetem.

V literatuře se můžeme setkat také s pojmy animoterapie nebo animal terapie, které mají stejný význam jako pojem zooterapie. Užívání pojmů, které obsahují slovo „pet“ (tj. miláček, mazlíček, oblíbené domácí zvíře) – pet-terapie – bylo opuštěno v 80. letech 20.století. Termín pet-terapie je nepřesný a zavádějící, neboť mazlíčci sami o sobě neléčí (Galajdová, 1999).

2 Historie zooterapie a její současný stav

Život člověka je již historicky spojen se životem zvířat. Jejich pozice v životě člověka se však v průběhu historie značně měnila. Současně docházelo ke vzniku, působení či zániku celé řady vzájemných vztahů. Soužití člověka se zvířaty utvářelo jeho chování a myšlení, docházelo k postupným změnám od stavu, kdy člověk zvěř pouze lovil pro potřebu obživy, přes obrácení rolí až po stav, kdy lidé začali díky své inteligenci zvířata využívat i ke svým dalším potřebám.

Jasným důkazem je 12 000 let starý paleolitický hrob na území severního Izraele, kde byly nalezeny pozůstatky člověka a psa, pohřbených společně. Paže člověka byla obtočena kolem krku psa a ruka spočívala na jeho rameni, jako kdyby i po smrti chtěla zdůraznit sílu vazby, která mezi nimi existovala za života (Cetlová, 2006).

Roku 1992 vznikla mezinárodní organizace IAHAIO (International Association of Human-Animal Interaction Organisations), která se zabývá výzkumem a praktickou aplikací kontaktu člověka se zvířaty. Tato mezinárodní organizace pořádá celosvětovou konferenci jednou za tři roky. Česká republika je jejím členem od r. 1995 prostřednictvím národní asociace AOVZ (Asociace zastánců odpovědného vztahu k malým zvířatům).

O největší rozmach nového odvětví se dále zasloužily USA, anglosaské země, Kanada, Německo, Anglie, Švýcarsko, Rakousko, Dánsko, Holandsko, Česká republika, Polsko, Francie. Ostatní země Evropy jsou však teprve v začátcích, i když zájem i zde vzrůstá.

Z hlediska praxe a sjednocení metodologie a norem je velmi přínosné, že vznikají zastřešující organizace – v České republice Canisterapeutická asociace, pro Evropu ESAAT (European Society for Animal Assisted Therapy). Terapeutické ježdění (jízda na koni s asistentem) u nás zastřešuje Česká hiporehabilitační společnost, hipoterapie je akceptována Ministerstvem zdravotnictví ČR a částečně hrazena zdravotní pojišťovnou.

U nás je obor v současnosti přednášen na Jihočeské univerzitě, Masarykově univerzitě, Karlově univerzitě (jen hipoterapie), tématická zadání pro studentské práce využívají i jiné školy (Velemínský a kol., 2007).

3 Charakteristika druhů zooterapie

3.1 Canisterapie

3.1.1 Pojem canisterapie

Jde o jednu z metod rehabilitace, která slouží k podpoře zdravých lidí všech věkových kategorií, při níž se využívá interakce mezi člověkem a psem (Kalinová, 2006).

V rámci canisterapie využíváme pozitivního vlivu speciálně připravených a testovaných psů při aktivní či pasivní interakci s člověkem pro navození jeho psychické, fyzické a sociální pohody (Jakubíková, 2009).

3.1.2 Rozdělení canisterapie

Zpravidla jde o rozdělení na dvě základní skupiny:

a) Živelná- klasické držení psa v domácnosti jako společníka a přítele. Přínosy můžeme pozorovat u osamocně žijících lidí, problémových dětí, lidí ve stresových podmínkách, starých lidí a depresivních osob.

b) Řízená- odborník na tento druh terapie buď obstará psa a do vztahu mezi pacientem a psem vstupuje alespoň určitou dobu, anebo využívá vlastního vycvičeného psa při návštěvě nemocných. Přínosy můžeme pozorovat u pacientů s DMO, seniorů v penzionech seniorů, mentálně postižených, autistů, dospělých a dětí v nemocnici (Kovalčíková, 2010).

3. 1. 3 Metody canisterapie

AAA- Animal Assisted Activities- aktivity s asistencí zvířat- jsou činnosti poskytující možnosti pro motivační, informační a rekreační efekty zvyšující kvalitu života. Je poskytována v různých prostředích se speciálně trénovanými profesionály či dobrovolníky ve spolupráci se zvířaty, která splňují speciální kritéria.

AAT- Animal Assisted Therapy- terapie s asistencí zvířat- je cílená a adresná intervence, v jejímž rámci zvířata splňují specifická kritéria. Je poskytována zdravotnickou nebo humánní službou. Je to plánovaná metoda jako prostředek zvýšení lidských funkcí. Proces a pokrok se dokumentuje a vyhodnocuje (Kovalčíková, 2010).

3. 1. 4 Canisterapeutický tým

Mezi psovodem a psem musí vzniknout velmi úzký vztah a spolupráce, proto o nich mluvíme jako o canisterapeutickém týmu. Pes musí svého psovoda poslouchat, mít v něm autoritu a psovod svého psa znát a důvěřovat mu. Kromě vhodné výchovy musí být pes speciálně připravován a uspět při zkouškách canisterapeutického týmu (Velemínský a kol., 2007).

Samostatná realizace canisterapie klade určité nároky na člověka i na psa. Na psa klade nároky oficiální, musí skládat zkoušky ověřující jeho povahové dispozice, absenci agresivních projevů, pro něj v netradičních situacích. Na člověka se bohužel zatím oficiální nároky nekladou. Existuje celá řada poměrně kvalitních vzdělávacích programů pro pracovníky se specializací v canisterapii (Jakubíková, 2009).

Pes musí být naprosto zdravý (musí být pravidelně vyšetřován veterinářem, očkován, odčervován). Psovod nikdy nesmí dopustit situaci, která by psovi způsobila psychické či fyzické poškození (bolest, utrpení apod.) (Aubrey, 2000).

3. 2 Hipoterapie

3. 2. 1 Pojem hipoterepie

Je metoda fyzioterapie využívající přirozenou mechaniku pohybu koně v kroku a pohybových impulsů při něm vznikajících, k programování motorického vzoru pohybu do CNS klienta prostřednictvím balanční plochy, která je tvořena koňským hřbetem. Cíle dosahuje postupnou adaptací klienta na tento pohyb v průběhu terapie. Provádějí ji terapeuti

se speciálním vzděláním, kteří prošli speciálním výcvikem – fyzioterapeut, ergoterapeut (Podrápská, 2009).

3. 2. 2 Léčebné využití koně

Jízdou na koni se předchází civilizačním chorobám fyzického i psychického charakteru. Jízdou je stimulován pohybový systém se všemi jeho složkami i vnitřními orgány, příznivý je také vliv na duševní hygienu. U osob s progresivními chorobami pohybového systému vrací kůň původní funkci a kondici, ve fázi rekonvalescence urychluje obnovení pohybových schopností postiženého.

Působení fyzioterapeutické zahrnuje fyzikální terapii v podobě prohřívání (kůň má o jeden stupeň vyšší teplotu než člověk), masáže srstí koně, aktivní léčebný tělocvik i pasivní cvičení s pacientem. Touto metodou se dají úplně vyléčit nebo maximálně zmírnit následky nemocí pohybového aparátu klientů s funkční poruchou držení těla a u klientů s poruchou koordinace pohybu.

Mezi hlavní indikace k hipoterapii patří především dětská mozková obrna, organické postižení, kde nalézáme poruchu řízení pohybu, dále funkční poruchy jako svalová dystrofie, epilepsie, úrazové poškození mozku a míchy, vadné držení těla, autismus, schizofrenie a maniodepresivní stavy, duševní choroby, nemocní se srdečním onemocněním, mentální anorexie a bulimie, sexuální deviace, drogová závislost, alkoholismus, gemblerství, poruchy chování dětí, roztroušená mozkomíšni skleróza, ale ta pouze v období remise (Nerandžič, 2006).

Mezi účastníky hipoterapie patří cvičitel, fyzioterapeut, pomocník, klient, lékař, kůň. Vzdělávání cvičitelů zajišťuje Česká jezdecká federace (Velemínský a kol., 2007).

3. 2. 3 Výběr a výcvik koně

Důležitý je charakter koně, který je zčásti vrozený a zčásti ovlivnitelný člověkem. Kůň nesmí mít pokřivený charakter, musí být zdravý, bez těžkých vrozených vad. Výběr typu koně je třeba podřídit také konkrétní diagnóze a aktuálním změnám zdravotního stavu klienta. Například poník je kvalitním pomocníkem v řešení poruch chování.

Výcvik trvá až jeden rok. Jde o velmi složitou záležitost týkající se času, ekonomiky i odborných nároků. Kůň využívaný při léčení musí mít pravidelný odpočinek a práci rozdělenou do několika částí dne, aby se nevyčerpal.

Nejdůležitější vlastností terapeutického koně je schopnost být veden kráčet vedle člověka a plně ho respektovat. Kůň se podřizuje potřebě člověka (Nerandžič, 2006).

3. 2. 4 Působení hipoterapie

Jde o metodu, která využívá pohyb koňského hřbetu a jeho přenos na člověka. Základním léčebným prostředkem je pohyb hřbetu koně při rytmickém kroku, přičemž záleží na jeho délce, frekvenci a čistém provedení. Vše funguje na principu proprioreceptivní neuromuskulární facilitace. Kůň svým pohybem dráždí řídicí centra a nutí člověka k balancování, tím dochází k aktivování svalů a kloubů, probouzí se vedení v nervových drahách a mozek se tak učí zhodnotit a zpracovat informace o vztahu těla k prostoru a zpětně ho řídit. Klinicky se zlepšuje volní motorika držení těla člověka a dochází k rozvoji posturální motoriky a svalstva. Dospělé mentálně retardované osoby kůň motivuje k větší psychické, motorické a emocionální aktivitě. Zajišťuje tím uchování dovedností docílených léčbou a výukou dětství, na jejichž rozvoji je kůň rovněž schopen se spolupodílet (Nerandžič, 2006).

3. 2. 5 Využití hipoterapie

Hiporehabilitace je moderní rehabilitační metoda, která využívá toho, že jízda na koni působí na člověka komplexně.

Hipoterapie se používá především u neurologických onemocnění, u nemocných s ortopedickými vadami, kardiovaskulárním onemocněním, astma bronchiále nebo obezity apod. Zlepší koordinaci pohybu a rovnováhy, znormalizuje svalové napětí, podpoří tvorbu měkkých a tvrdých tkání, posiluje kardiovaskulární systém a dýchací svaly.

Léčebné pedagogicko-psychologické ježdění má velký význam psychologický pro nemocné s psychiatrickým onemocněním, mentálním postižením, s poruchami chování či lehkou mozkovou dysfunkcí. Cílem je získání sebedůvěry a samostatnosti a umožnění lepší spolupráce s klientem.

Speciální hipokondice, pro pacienty s roztroušenou sklerózou (Maršálková, 2006).

4 Ostatní druhy zooterapie

Felinoterapie neboli terapie pomocí koček pomáhá zmírnit stres nově příchozích klientů do domovů pro seniory, díky jejím vlivům se upravují hodnoty krevního tlaku, srdeční frekvence, dochází ke zmírnění napětí při stresu, u starších lidí se stimulují paměťové funkce, povzbuzuje se jemná motorika zejména u lidí s poškozením mozku, dále se uvolňují spasmy, dochází k výraznému zklidnění při agresivitě. Vlastní léčba probíhá především v oblasti facilitace ruky při hlazení, při němž dochází k dráždění chlupy a k prohřívání rukou (Nerandžič, 2006).

Mezi další druhy používaných zvířat v zooterapii patří papoušci (ornitoterapie), delfini (delfinoterapie), malá zvířata (králík, morče, činčila, potkan, křeček, fretka), ale i ovce a kozy aj.

5 Využití zooterapie

Zooterapie je vhodná zejména pro skupiny klientů, kterým může aktivita pomáhat rozvíjet jejich fyzické či psychické schopnosti nebo alespoň působit potěšení nebo pocit, že je také někdo poslouchá, byť je to jen zvíře (Velemínský a kol., 2007).

Zvíře představuje emocionální jistotu, při které dochází k citovému přenášení vztahů člověk - člověk na interakci člověk – zvíře. Jde o překvapivé zlepšení zdravotního stavu u pacientů s autismem, neurózami, geriatrickými pády, onkologickými diagnózami apod. (Hvozdík, 1995).

Zvířata dokážou zcela upřímně nabídnout přátelství, lásku, pocit vzájemné potřeby a respektování. Starý člověk přebírá zodpovědnost za jinou živou bytost. To může zvyšovat sebevědomí starých osob, neboť získávají důležitou náplň svého současného života. V přítomnosti nám milých zvířat dochází ke snížení krevního tlaku a zvolnění srdečních činností (Galajdová, 1999).

Menší zvířata mají tu výhodu, že jsou snadněji přijatelnější v oblasti bydlení. Klidné, tiché a měkké rysy morčat velmi příznivě působí na klienty. Dokonce i ryby jsou nádherné a nabízejí relaxaci a snižují úzkost například v čekárně u zubaře (Aubrey, 2000).

6 Typy kontaktu v rámci zooterapie

Činnosti za účasti zvířat (Animal Assisted Activities, AAA): Naprosto nejjednodušší formou pasivní AAA je umístění akvária do společenské místnosti ústavu nebo čekárny u lékaře. Role zvířat je pasivní, neboť se o něho klient nestará, ale přinášejí pozitivní efekt svou přítomností.

Terapie pomocí zvířat (Animal Assisted Therapy, AAT): Tyto programy mohou provádět pouze vzdělaní terapeuti, kteří mají kvalitní znalosti o zvířatech, s nimiž pracují (Brodská, 2007).

Cílem AAT je dosáhnout zlepšení v lidském, fyzickém, sociálním, emocionálním nebo kognitivním fungování. Je možno ji poskytovat v nejrůznějším prostředí a může být skupinová i individuální (Chamrádová, 1995).

Vzdělávání za přítomnosti zvířat (Animal Assisted Education, AAE): Spolupráce pedagogického personálu je zde vyžadována. Nejčastějšími klienty jsou osoby se specifickou poruchou učení (Brodská, 2007).

„Existují spekulace, že zvířata mohou snižovat pocit úzkosti, tak i aktivaci sympatického nervového systému poskytnutím příjemného rozptýlení, posilováním pocitu bezpečí a poskytnutím zdroje uklidňujícího kontaktu.“

„Zvířata mají tedy potenciál brzdit rozvoj onemocnění spojených se stresem, jako je onemocnění věnčitých srdečních tepen nebo hypertenze.“ Konstatuje Erika Friedann, která se zabývala fyziologií pozitivních interakcí (Oddendaal, 2007).

7 Kontraindikace a zoohygienická opatření

Mezi obecné kontraindikace rehabilitace patří horečky a jiná akutní onemocnění, krvácivost, akutní zhoršení stavu v rámci základního onemocnění, alergie na srst a také strach.

Kontraindikací při hipoteapii je navíc osteoporóza, strach z koně, nezvladatelná agresivita, neschopnost abdukce v kyčlích je kontraindikací jízdy v sedě, nezhojené rány a dekubity (Velemínský a kol., 2007).

Nestačí jen vědět, jaká nebezpečí v zooterapiích z hlediska používaných zvířat hrozí. Je třeba vědět i to, jak se před nimi chránit. Jedná se tak zvaná zoohygienická opatření, k nimž patří především: pravidelné očkování, preventivní opatření proti vnějším parazitům,

pravidelná koprologická kontrola trusu nebo odčervení, pravidelné kontroly zdravotního stavu zvířat, nepodceňování příznaků onemocnění, špičková úroveň péče o psa (Svobodová a Tichá, 2008).

8 Legislativní úprava týkající se praktikování zooterapie

V ČR není podpůrné a léčebné využívání zvířat při zooterapii dosud samostatně legislativně řešeno.

Praktickými specifickými dopady pro zooterapii vyplývajícími ze současné platné legislativy je to, že vstup a pobyt zvířete v prostorách zařízení je upraven na úrovni provozních řádů, které sestavuje zřizovatel konkrétního zařízení (podléhá následnému schválení příslušného orgánu ochrany veřejného zdraví). Je zde tedy prostor pro vytvoření podmínek pro praktikování zooterapie, ale např. zákaz vstupu zvířat - vždy záleží na lidech, jejich zájmu, motivaci, důvěře apod.

Na úrovni vyhlášky je řešen pouze vstup zvířete do stravovacích prostor a prostor pro výrobu stravy, s čímž se při běžném praktikování zooterapie nesetkáme. Do konzumační části provozovny je umožněn vstup vodícím a asistenčním psům, ostatním zvířatům pouze se souhlasem s majitelem provozovny (např. majitelem školní jídelny).

V případě rezidentní formy zooterapie (zvíře žije v zařízení nastálo) je potřeba nastolit taková pravidla, aby byla zajištěna péče o zvíře ve všech směrech. Dále je nutné zajistit zdraví osob, předcházení rizik a bezpečný kontakt klientů zařízení se zvířetem. Rovněž je třeba pamatovat i na to, aby osoby nepřející si kontakt se zvířetem měly možnost se zvířatům vyhnout (Velemínský a kol., 2007).

VÝZKUMNÁ ČÁST

9 Výzkumné otázky

1. Účastní se méně než 50% respondentů pravidelně kurzů a seminářů o canisterapii?
2. Uvede alespoň 60% respondentů zlepšení v oblasti navázání sociálního kontaktu klientů?
3. Uvede více než 40% respondentů zlepšení v celkového stavu klientů v kognitivní oblasti?
4. Je forma skupinové terapie prováděné na pracovištích respondentů nejčastější?

10 Metodika výzkumu

K získání dat byl použit vytvořený dotazník (viz. příloha str.46) čítající 19 otázek. Byly použity různé typy otázek – identifikační, polozavřené, uzavřené.

Za účelem provedení pilotáže byl dotazník vyplněn 20 respondenty z dětského centra, na základě jejich připomínek byly provedeny drobné úpravy ve formulaci některých otázek, které nebyly dostatečně srozumitelné. Výsledky pilotáže jsou zařazeny do výzkumného vzorku.

Samostatný výzkum byl prováděn v období od října 2010 do prosince 2010 v dětském centru, rané péči a v jedné nemocnici Libereckého kraje a u náhodně vybraného personálu z různých zařízení kde pracují se zooterapií.

Dotazník byl rozdán respondentům a bylo jim umožněno jeho anonymní vyplnění a možnost vysvětlení otázek, kterým by neporozuměli.

Celkem bylo rozdáno 145 dotazníků s návratností 81, tj. 56%. Z toho 8 dotazníků bylo vyřazeno pro neúplnost údajů. K výzkumu byly tedy použity výsledky z dotazníku od 73 respondentů.

Výsledky jsem zpracovala v počítači v programu Excel a vyhodnocovala grafy. V tabulce jsou uváděny hodnoty absolutní, relativní a celkové četnosti.

Pro snazší orientaci:

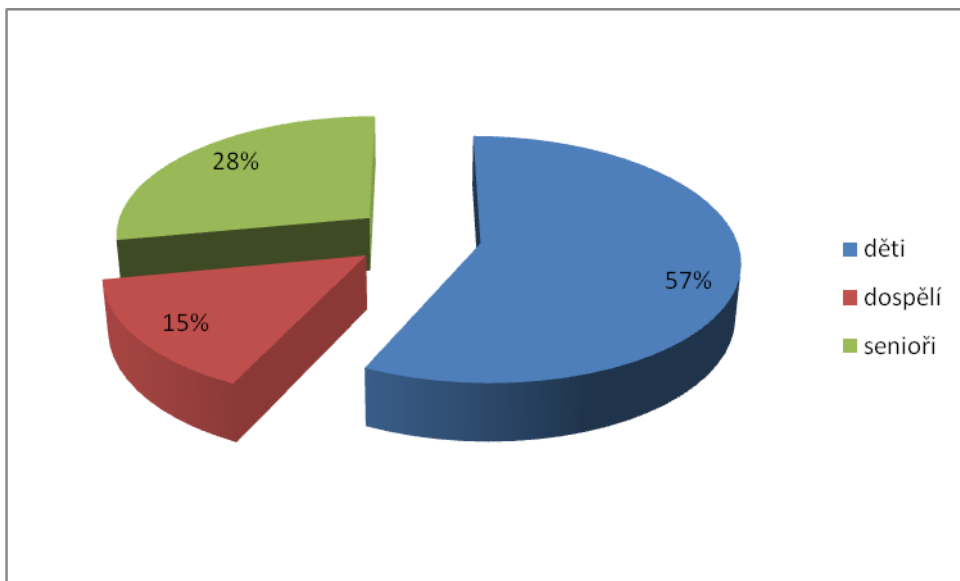
Relativní četnost	f_i	Rozsah souboru	n
Absolutní četnost	n_i	<i>Vzorec výpočtu</i>	$f_i = n_i / n \cdot 100$

11 Prezentace výsledků

Otázka č. 1

Vašimi klienty jsou?

- a) děti
- b) dospělí
- c) senioři

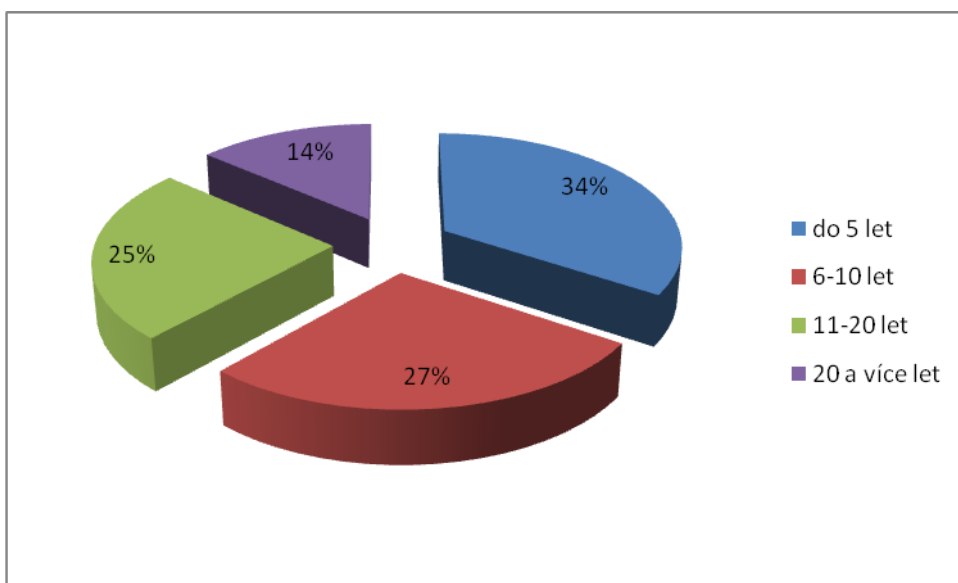
Obr. 1 Graf rozvrstvení klientů

Ze získaných dat je zřejmé, že nejpočetnější skupinou, tedy 57% (tj. 46) jsou děti pak následují senioři 28% (tj. 23) a zbylých 15% (tj. 12) jsou dospělí.

Otázka č. 2

Jak dlouho pracujete na svém pracovišti?

- a) do 5 let
- b) 6-10 let
- c) 11-20 let
- d) 20 a více let

Obr. 2 Graf délka práce na svém pracovišti

Podle výsledků výzkumu 34% (tj. 25) dotazovaných pracuje na svém pracovišti do 5 let, dalších 27% (tj. 20) pracuje mezi 6-10 lety, 25% (tj. 18) pracuje mezi 11-20 lety a 20 a více let pracuje pouze 14% (tj. 10).

Otázka č. 3

Co znamená pojem ZOOTERAPIE?

- a) využití psa v terapii
- b) ovlivňování zdraví určitého zvířete
- c) působení člověka na zvíře

Tab. 1 Znalost pojmu ZOOTERAPIE

Odpověď	n _i	p _i
využití zvířat v terapii	72	99%
ovlivňování zdraví určitého člověka	0	0%
působení člověka na zvíře	1	1%
Celkem	73	100%

Z tabulky je jasné, že téměř 99% (tj. 72) respondentů zná pojem ZOOTERAPIE. Pouze 1 respondent uvedl mylnou odpověď.

Otázka č. 4

Víte co znamená pojem CANISTERAPIE?

- a) využití kočky v terapii
- b) využití ptáků v terapii
- c) využití psa v terapii

Tab. 2 Znalost pojmu CANISTERAPIE

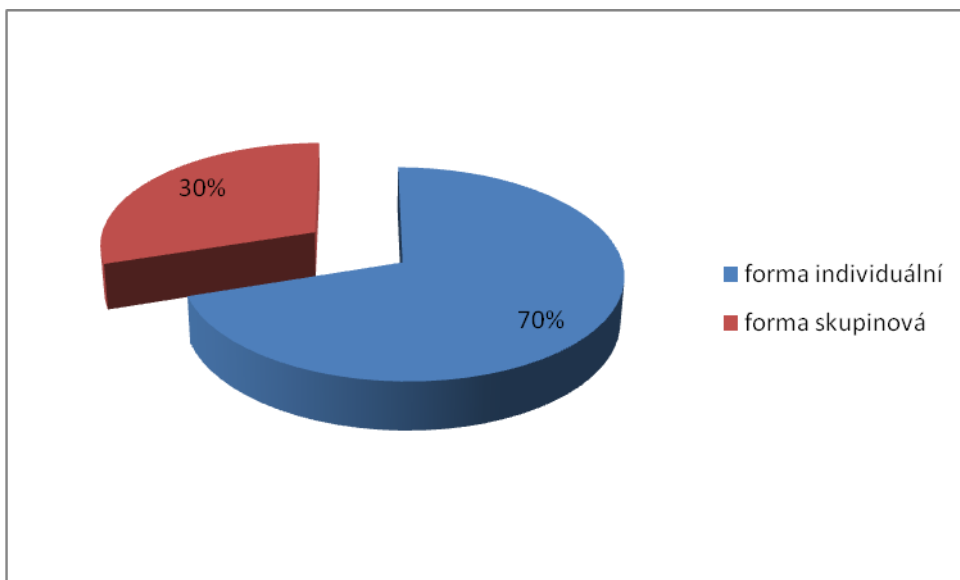
Odpověď	n_i	p_i
využití kočky v terapii	0	0%
využití ptáků v terapii	1	1%
využití psa v terapii	72	99%
Celkem	73	100%

Z tabulky vyplývá, že 99% (tj. 73 respondentů) zná pojem CANISTERAPIE. Pouze 1 respondent odpověděl špatně.

Otázka č. 5

Jakou formou je canisterapie na Vašem pracovišti prováděna? (možno i více odpovědí)

- a) forma individuální
- b) forma skupinová

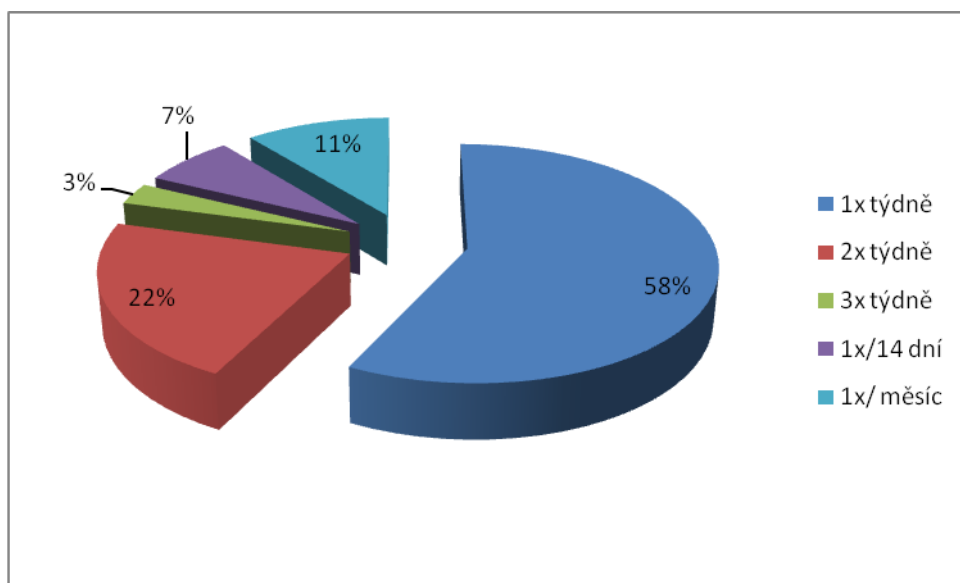
Obr. 3 Graf formy používané canisterapie

Z výsledku je patrné, že 70% (tj. 63) respondentů využívá individuální metody canisterapie, formu skupinovou používá 30% (tj. 27) respondentů. 17 respondentů uvedlo, že provádějí formu individuální i skupinovou.

Otázka č. 6

Jak často je vhodné podle Vás canisterapii provádět?

- a) 1x týdně
- b) 2x týdně
- c) 3x týdně
- d) 1x/14dní
- e) 1x za měsíc

Obr. 4 Graf vhodné frekvence provádění canisterapie

Ze 73 dotazovaných odpovědělo 58% (tj. 42) respondentů, že je nejvhodnější provádět canisterapii 1x/ týdně, 22% (tj. 16) respondentů odpovědělo 2x/ týdně, 11% (tj. 8) respondentů odpovědělo 1x/ měsíc, 7% (tj. 5) respondentů odpovědělo 1x/ 14dní, 3% (tj. 2) respondentů odpovědělo 3x týdně.

Otázka č. 7

Těší se dle Vašeho názoru klienti na canisterapii?

- a) ano
- b) nevím
- c) ne
- d) nepřemýšlím o tom

Tab. 3 Obliba canisterapie ze strany klientů

Odpověď	n_i	p_i
Ano	65	89%
Nevím	8	11%
Ne	0	0%
nepřemýšlím o tom	0	0%
Celkem	73	100%

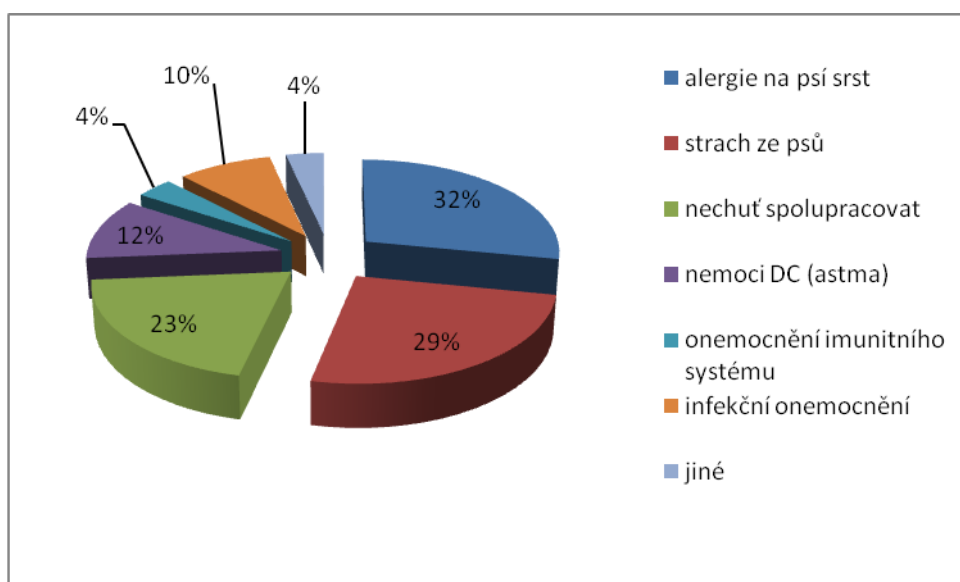
V otázce č. 7 uvedlo 89% (tj. 65) respondentů, že canisterapie je pro klienty oblíbená část terapie. 11% (tj. 8) respondentů se o pocit klientů nezajímají.

Otázka č. 8

Vyskytly se někdy nějaké komplikace, které by znemožnily provedení canisterapie?

(zvýrazněte odpověď)

	ODPOVĚDI	
	Ano	Ne
alergie na psí srst		
strach ze psů		
nechuť spolupracovat		
nemoci DC (astma)		
onemocnění imunitního systému		
infekční onemocnění		
jiné:		

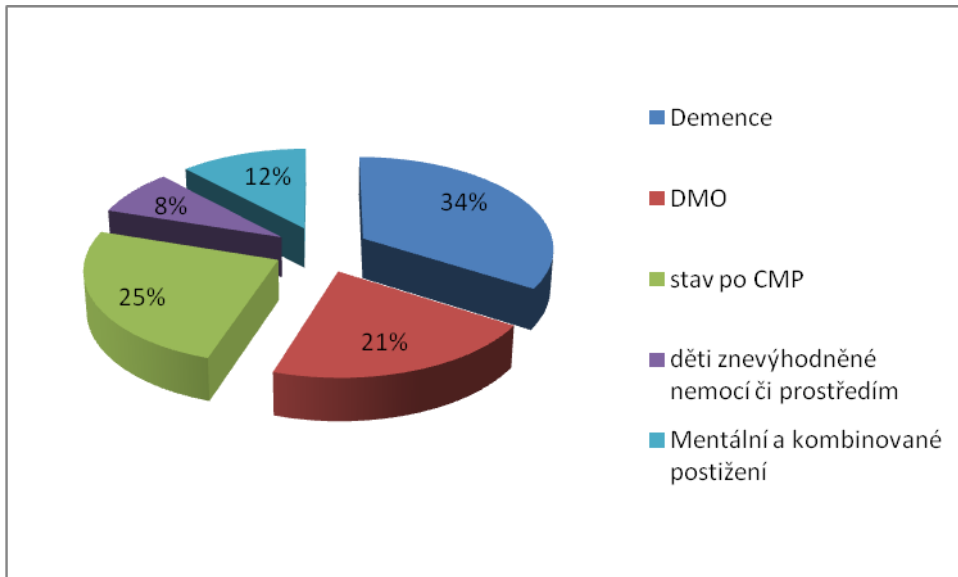

Obr. 5 Graf komplikací znemožňující provedení canisterapie

Z celkového počtu 73 respondentů, uvedlo jako nejčastější komplikaci znemožňující provedení canisterapie alergii na psí srst 32% (tj. 23) respondentů, strach ze psů 29% (tj. 21) respondentů, nechuť spolupracovat 23% (tj. 17) respondentů. Nemoci DC 12% (tj.9), onemocnění imunitního systému 4% (tj. 3), infekční onemocnění 10% (tj. 7), odpověď jiné (př. negativní reakce příbuzných klientů) uvedlo 4% (tj. 3) respondentů.

Otázka č. 9

Jaká je nejčastější lékařská diagnóza Vašich klientů využívajících canisterapii?

Obr. 6 Graf nejčastějších diagnóz užívajících canisterapii

Mezi nejčastější lékařskou diagnózu dotazovaných byla uvedena v 34% (tj. 25) Demence, DMO 21% (tj. 15), stav po CPM 25% (tj. 18), Mentální a kombinované postižení 12% (tj. 9) a nejméně čili 8% (tj. 6) uvedlo děti znevýhodněné nemocí či prostředím.

Otázka č. 10

Jakou změnu sledujete u klientů po provedení canisterapie v oblasti fyziologických funkcí (tepová frekvence, dýchání, krevní tlak, teplota, vyprazdňování)

- a) výrazné zlepšení
- b) mírné zlepšení
- c) stejné
- d) celkové zhoršení

Tab. 4 Změny v oblasti fyziologických funkcí po provedení canisterapie

Odpověď	n_i	p_i
výrazné zlepšení	14	19%
mírné zlepšení	47	64%
stejně	12	16%
celkové zhoršení	0	0%
Celkem	73	100%

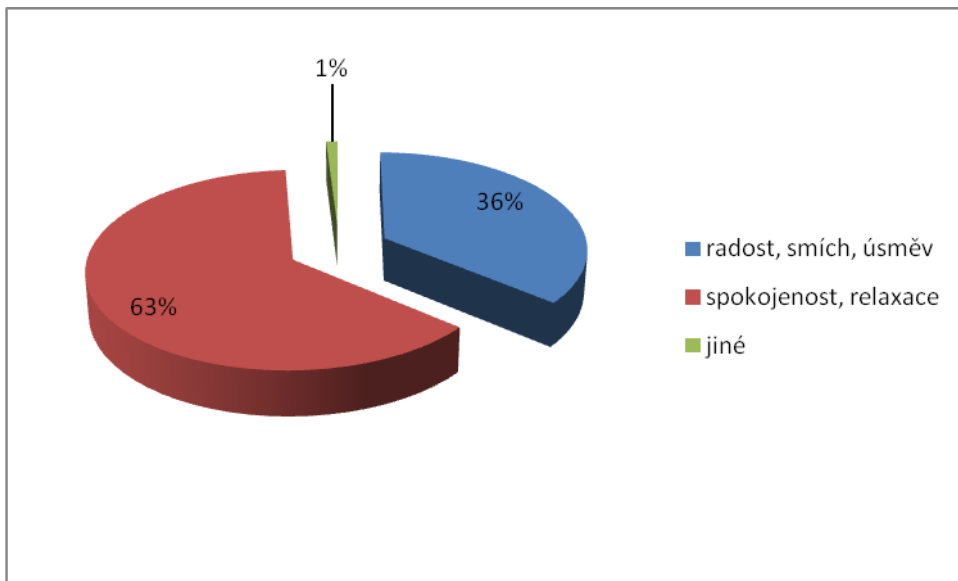
V otázce č. 10 uvedlo výrazné zlepšení stránky fyziologické 19% (tj. 14), nejvíce uvedlo mírné zlepšení 64% (tj. 47) a stejné 16% (tj. 12) respondentů.

Otázka č. 11

Jakou psychickou změnu pozorujete na klientovi během canisterapie?

(možno více odpovědí)

- a) radost, smích, úsměv
- b) spokojenost, relaxace
- c) jiné:

Obr. 7 Graf psychických změn při canisterapii

V otázce č. 11 se posuzovala psychická změna klienta během canisterapie. Klient podle respondentů reaguje radostí, smíchem, úsměvem v 36% (tj. 34). Spokojeností a relaxací reaguje klient dle respondentů v 63% (tj. 59). V 1% (tj. 1) klient reaguje dle respondenta uklidněním, utišením pláče (u abstinčních příznaků klienta).

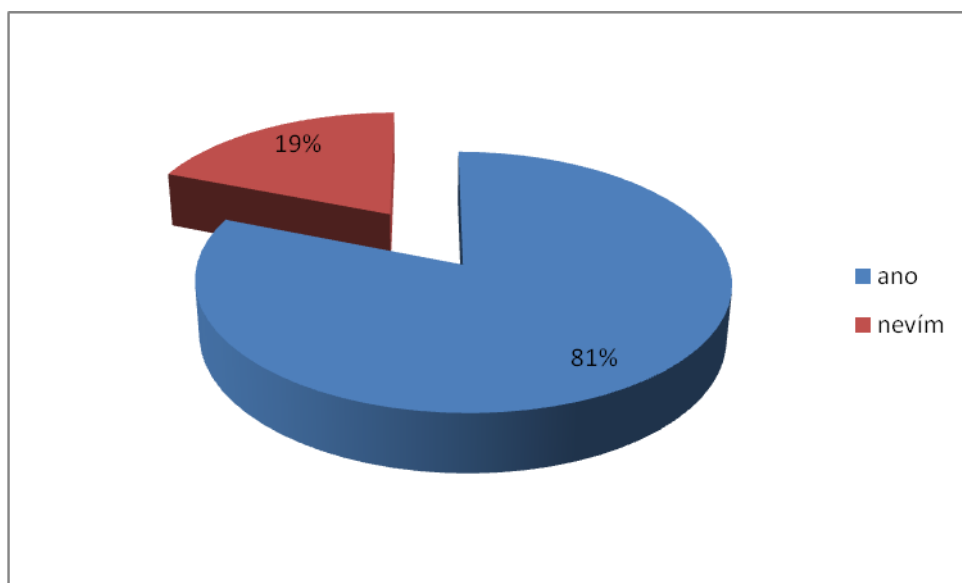
Otázka č. 12

Víte, jaká rasa psa je na Vašem pracovišti nejvíce využívána?

- a) ano, rasa:
- b) nevím

Tab. 5 Druh rasy psa využívaného na pracovišti

rasa psa	n_i	p_i
Labradorský retrívr	49	83%
Kolie	3	5%
Jezevčík	4	7%
Ostatní	3	5%
Celkem	59	100%

Obr. 8 Graf znalosti rasy psa na pracovišti

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, jestli respondenti ví jaká rasa se na jejich pracovišti používá ke canisterapii. Odpověď ano mi potvrdilo 81% (59) respondentů a odpověď nevím 19% (14) respondentů. Znázorněno v Tab. 5.

Podotázka byla jaká rasa se nejvíce používá. Nejčastěji se používá Labradorský retrívr 83% (tj. 49), dále pak Kolie 5% (tj. 3), Jezevčík 7% (tj. 4), ostatní plemena (Bernský salašnický, Špic) 5% (tj. 3). Znázorněno v Obr. 8.

Otázka č. 13

Jakou změnu v oblasti KOGNITIVNÍ sledujete u klientů po provedení canisterapie?

(označte x)

	zlepšení	Zhoršení	nezměněno
stimulace vnímání			
Soustředění			
Myšlení			
Paměť			

Tab. 6 Zlepšení v oblasti KOGNITIVNÍ

	Odpovědi	
	n_i	p_i
stimulace vnímání	64	42%
Soustředění	47	31%
Myšlení	24	16%
Paměť	18	12%
Celkem	153	100%

Tab. 7 Nezměněno v oblasti KOGNITIVNÍ

	Odpovědi	
	n_i	p_i
stimulace vnímání	9	6%
Soustředění	26	19%
Myšlení	49	35%
Paměť	56	40%
Celkem	140	100%

Zlepšení v oblasti kognitivní uvedlo stimulaci vnímání 42% (tj. 64), soustředění 31% (tj. 47), myšlení 16% (tj. 24), paměti 12% (tj. 18). Znázorněno v Tab. 6.

Nezměněno v oblasti kognitivní uvedlo stimulaci vnímání 6% (tj. 9), soustředění 19% (tj. 26), myšlení 35% (tj. 49), paměti 40% (tj. 56). Znázorněno v Tab. 7.

Zhoršení v oblasti kognitivní žádný respondent neuvedl.

Otázka č. 14

Jakou změnu sledujete u klientů po provedení canisterapie v oblasti SOCIÁLNÍ?

(označte x)

	zlepšení	Zhoršení	Nezměněno
Soběstačnost			
pocit sociální jistoty			
navázání kontaktu			

Tab. 8 Zlepšení v oblasti SOCIÁLNÍ

	Odpovědi	
	n_i	p_i
Soběstačnost	18	16%
pocit soc. jistoty	30	27%
navázání kontaktu	64	57%
Celkem	112	100%

Tab. 9 Nezměněno v oblasti SOCIÁLNÍ

	Odpovědi	
	n_i	p_i
Soběstačnost	55	51%
pocit soc. jistoty	43	40%
navázání kontaktu	9	8%
Celkem	107	100%

Změnu v oblasti sociální uvedlo jako zlepšení v rámci soběstačnosti 16% (tj. 18), pocit soc. jistoty 27% (tj. 30), navázání kontaktu 57% (tj. 64 respondentů). Znázorněno v Tab. 8.

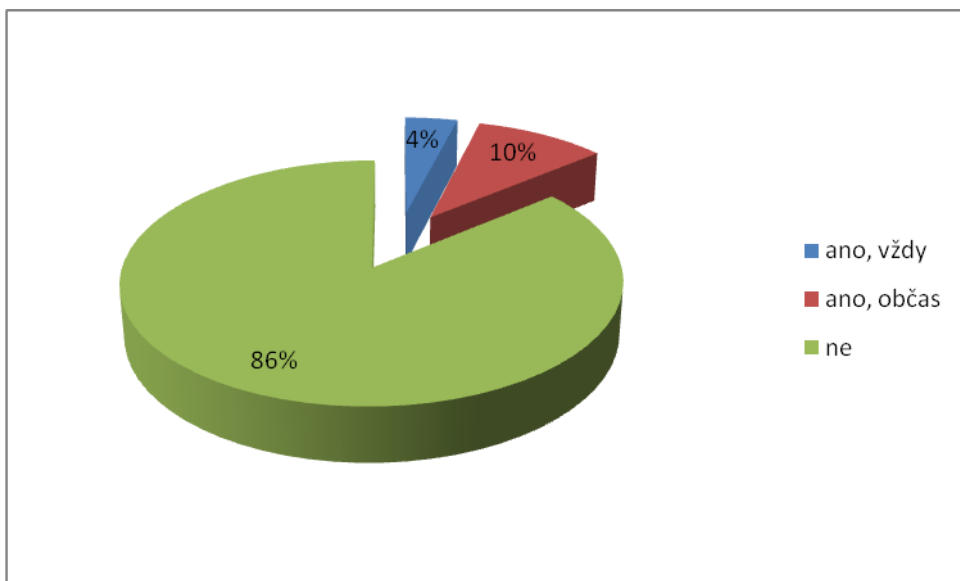
Nezměněno v oblasti sociální uvedlo v rámci soběstačnosti 51% (tj. 55), pocit soc. jistoty 40% (tj. 43), navázání kontaktu 8% (tj. 9 respondentů). Znázorněno v Tab. 9.

Zhoršení v oblasti sociální žádný respondent neuvedl.

Otázka č. 15

Účastníte se pravidelně kurzů a seminářů o canisterapii?

- a) ano vždy
- b) ano, občas
- c) ne

Obr. 9 Graf návštěvnosti kurzů canisterapie

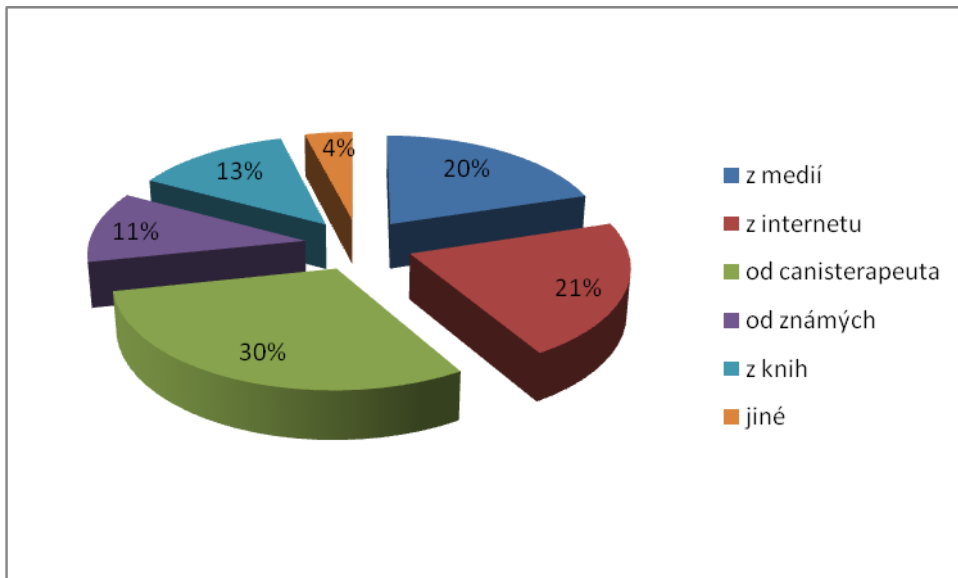
V otázce č. 15 jsem se informovala, jak respondenti navštěvují kurzy canisterapie. Odpověď ano, vždy uvedlo pouze 4% (tj. 3). Ano, občas 10% (tj. 7) a nejvíce, čili 86% (tj. 63), uvedlo odpověď zápornou.

Otázka č. 16

Jak jste získala informace o canisterapii?

(možno i více odpovědí)

- a) z médií
- b) z internetu
- c) od canisterapeuta
- d) od známých
- e) z knih
- f) jiné:

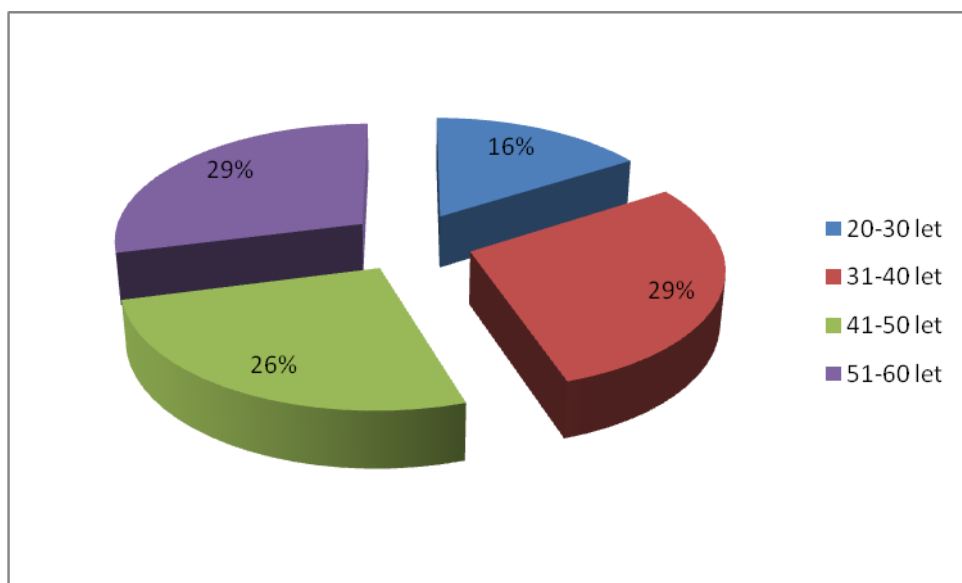
Obr. 10 Graf o zdrojích o canisterapii

V této otázce mě zajímalo z jakých zdrojů respondenti získali informace o canisterapii nejvíce odpovědělo od canisterapeuta 30% (tj. 42), z internetu 21% (tj. 30), z médií 20% (tj. 28), dále pak méně z knih 13% (tj. 19), od známých 11% (tj. 16), jiné zdroje (z pracoviště, ze školy) 4% (tj. 11).

Otázka č. 17

Uveďte prosím Váš věk:

- a) 20-30 let
- b) 31-40 let
- c) 41-50 let
- d) 51-60 let

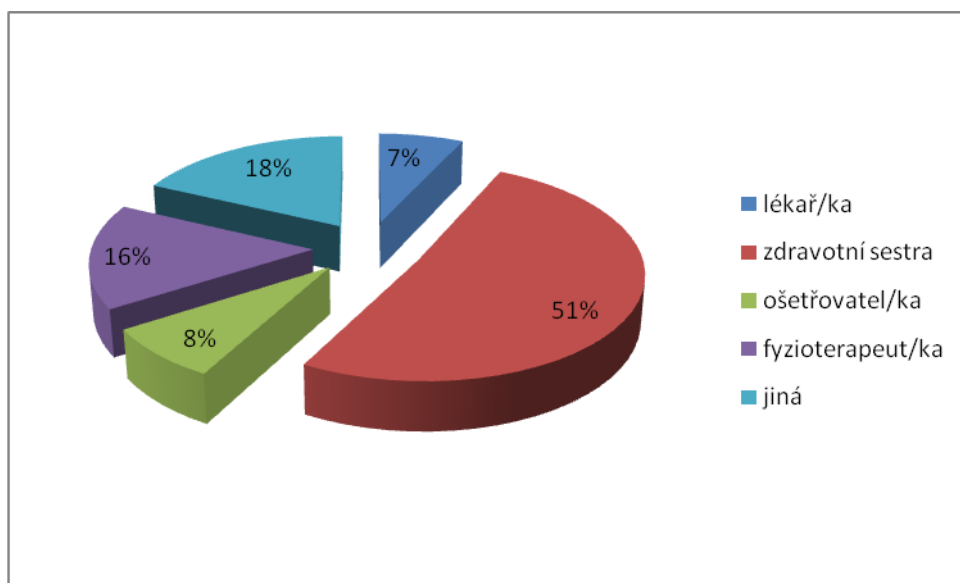
Obr. 11 Graf ukazující věkové rozmezí respondentů

Touto otázkou jsem chtěla zjistit věk respondentů. Rozmezí 20-30 let 16% (tj. 12) respondentů, což je nejméně. Dále shodné procentuální zastoupení čili 29% byli respondenti mezi 31-40 lety (tj. 21) a 51-60 lety (tj. 21). 26% (32) byli respondenti mezi 41-50 lety.

Otázka č. 18

Jaká je Vaše funkce?

- a) lékař/ka
- b) zdravotní sestra (zdravotnický asistent)
- c) ošetřovatel/ka
- d) fyzioterapeut/ka, ergoterapeut/ka
- e) jiná, uveďte:

Obr. 12 Grafické uspořádání pracovní funkce respondentů

Na zdravotnickou funkci respondentů jsem se ptala v této otázce. Nejčetnější odpovědí byla zdravotní sestra v 51% (tj. 37), fyzioterapeuti v 16% (tj. 12), ošetřovatelky 8% (tj. 6), lékaři v 7% (tj. 5), ostatní (zdravotně-sociální pracovník, vychovatelky, canisterapeuti, matky dítěte) v 18% (tj. 13).

Otázka č. 19**Jste:** muž - žena*Tab. 10 Pohlaví respondentů*

Odpověď	n_i	p_i
Muž	5	7%
Žena	68	93%
Celkem	73	100%

Z odpovědí na tuto otázku vyplývá, že respondenti jsou v 93% (tj. 68) ženy a pouze v 7% (tj. 5) muži.

12 Diskuze

Před začátkem výzkumu jsem si na základě svých cílů stanovila 4 výzkumné otázky, které měly výzkum potvrdit nebo vyvrátit. V rámci diskuze bych je ráda zhodnotila.

12. 1 Výzkumná otázka č. 1:

Účastní se méně než 50% respondentů pravidelně kurzů a seminářů o canisterapii?

Tuto výzkumnou otázku č. 1 jsem zhodnotila na základě odpovědí respondentů zejména na otázku č. 15 v dotazníku: „Účastníte se pravidelně kurzů a seminářů o canisterapii?“

Na tuto otázku odpověděli kladně celkem 3 respondenti (4%), odpověď ano, občas uvedlo 10% respondentů a těch, kteří se pravidelně nezúčastňují kurzů a seminářů, je 86% z celkového počtu dotazovaných.

Shrnutí

Výzkumná otázka č. 1 se tedy potvrdila.

Při zhodnocení odpovědí o návštěvnosti kurzů a seminářů o canisterapii se ukázalo, že většina respondentů (86%) se jich pravidelně neúčastní.

Domnívám se, že hlavním důvodem je málo času respondentů. Mezi respondenty byli také příbuzní klientů a myslím, že pokud v rodině je někdo nemocný a canisterapie mu pomáhá, tak rodina projevuje vážný zájem o kurzy a semináře. Bohužel u zdravotnických pracovníků možná není tak velká motivace, jak by se očekávalo, na semináře mohou chodit pravděpodobně za účelem splnění kreditů pro jejich udržení a zvyšování kvalifikace.

12. 2 Výzkumná otázka č. 2:

Uvede alespoň 60% respondentů zlepšení v oblasti navázání sociálního kontaktu klientů?

K ověření této výzkumné otázky č. 2 jsem použila odpovědi dotazovaných zejména na otázku č. 14 v dotazníku: „Jakou změnu sledujete u klientů po provedení canisterapie v oblasti SOCIÁLNÍ?“

Na tuto otázku odpovědělo 64 dotazovaných (57%) došlo ke zlepšení stavu klientů v navázání sociálního kontaktu, 9 dotazovaných (8%) uvedlo nezměněný stav klientů.

Shrnutí

Výzkumná otázka č. 2 se nepotvrdila.

Canisterapie pomáhá v oblasti navázání sociálního kontaktu klientů u více jak 50% dotazovaných. Dochází u nich k celkovému zlepšení komunikace se zdravotním personálem nebo rodinou. Díky canisterapii však získávají klienti dále i pocit jistoty a v menší míře i soběstačnosti.

12. 3. Výzkumná otázka č. 3:

Uvede více než 40% respondentů zlepšení v celkového stavu klientů v kognitivní oblasti?

Tato výzkumná otázka č. 3 je předmětem zejména otázky č. 13 v dotazníku: „Jakou změnu v oblasti KOGNITIVNÍ sledujete u klientů po provedení canisterapie?“

Ve svých odpovědích respondenti uvedli, že ke zlepšení v oblasti kognitivní došlo ke stimulaci vnímání u 64 klientů (42%), soustředění u 47 klientů (31%), myšlení u 24 klientů (16%), paměti u 18 (12%) klientů.

Shrnutí

Výzkumná otázka č. 3 se potvrdila.

Sama jsem osobně byla svědkem canisterapie v praxi. Mohu potvrdit, že kognitivní oblast při canisterapii se u klientů rozvíjí.

Canisterapie pomáhá stimulovat vnímání klientů při interakci s pejsky, dochází u klientů k uvolnění jejich svalů (díky teplotě psa), poklesu fyzického, zejména i psychického napětí, k soustředění a k rozvoji myšlení a paměti klientů. V konkrétních projevech lze také vnímat i uvolnění nahromaděných citů. Přítomnost psů prohlubuje důvěru přítomných okamžiků. Pomáhá také tlumit vlivy zátěžových situací s nároky na soužití.

12. 4 Výzkumná otázka č. 4:

Je forma skupinové terapie prováděné na pracovištích respondentů nejčastější?

K ověření této výzkumné otázky č. 4 jsem použila zejména otázku č. 5 v dotazníku: „Jakou formou je canisterapie na Vašem pracovišti prováděna?“.

Respondenti měli možnost uvést i obě formy terapie. Formu individuální terapie zvolilo 70% a naopak formu skupinové terapie zvolilo pouze 30%. Z čehož vyplývá, že forma individuální terapie je nejčastější.

Shrnutí

Výzkumná otázka č. 4 se nepotvrdila.

Předpokládala jsem, že forma skupinové terapie prováděné na pracovišti bude častější, než individuální. Myslela jsem si, že pro klienty v sociálních zařízeních bude skupinová terapie přínosnější k navození pevnějších sociálních vztahů mezi sebou. Jak mohu potvrdit z mých účastí na canisterapii, pro klienty v oblasti mentální hygieny ve vztahu k jednotlivcům i k celkové atmosféře klientů žijících v sociálních zařízeních má canisterapie jak ve své individuální tak i skupinové podobě nesporně pozitivní funkce.

Nelze tedy jednoznačně uzavřít, zda je obecně lepší skupinová či individuální forma terapie, vždy záleží na individuálním přístupu ke klientovi.

Závěr

V první části mé práce jsem se snažila vysvětlit pojem zooterapie, její historii a současný stav. Dále jsem se zaměřila na charakteristiku ostatních druhů zooterapie. Zaměřila jsem se především na oblast canisterapie a hipoterapie, jelikož jsou nejvíce užívány v rámci rehabilitace. Zabývala jsem otázkou u jakých klientů je vhodné a nevhodné užívat zooterapii. Snažila jsem se vysvětlit typy kontaktu v rámci zooterapie a také legislativní úpravu týkající se praktikování zooterapie.

V druhé části mé práce jsem se snažila pomocí výzkumu dosáhnout předem stanovených cílů. Výzkum ukázal, znalost zdravotnického personálu i laiků o zooterapii jako celku se zaměřením na canisterapii. Zjistila jsem, jaké nejčastější diagnózy jsou indikací ke canisterapii a také na změnu v oblasti kognitivní, psychické a fyzické stránky klientů z pohledu respondentů. Výsledky téměř potvrdily mé předpoklady, přesto mě odpovědi některých respondentů na některé otázky překvapily.

Zooterapie je velmi oblíbenou metodou jak rehabilitačních pracovníků, tak i laiků k navození klidného a důvěrného vztahu klienta. Formou různých společenských her se zvyšuje u klientů motivace k pohybu i jejich pohybové schopnosti, rozvíjí se hrubá a jemná motorika. Ve společnosti zvířete se klienti učí vhodně relaxovat.

Soupis bibliografických citací

1. AUBREY, H. *Handbook on Animal-Assisted Therapy*. 1.vyd. Kalifornia,USA : Academic Press Elsevier, 2000. ISBN-13: 978-0-12-256475-8.
2. BRODSKÁ, T. Dotek, který léčí. *Psychologie dnes*. 2007, roč. 13, č.10, s. 42-45. ISSN 1212-9607.
3. CETLOVÁ, L. Zooterapie pro třetí věk. *Diagnóza v ošetrovatelství*. 2006, roč. 2, č. 8, s. 310. ISSN 1801-1349.
4. GALAJDOVÁ, L. Canisterapie v geriatrii. *Praktický lékař*. 1999, roč. 79, č. 12, s. 678-682. ISSN 0032-6739.
5. HVOZDÍK, A. Etologia v mezinárodnom experimente. *Československá psychologie*. 1995 roč.39, č. 5, s. 466-7. ISSN 0009-062X.
6. CHAMRÁDOVÁ, A. Terapie za pomoci zvířat u dětí s těžkou mentální retardací. *Československá psychologie*. 1995, roč.39, s. 559-61. ISSN 0009-062X.
7. JAKUBÍKOVÁ, J. Zooterapie v sociálních službách Canisterapie. *Sociální péče*. 2009, roč.10, s. 34-36. ISSN 1213-2330.
8. KOVALČÍKOVÁ, K. Využití canisterapie v léčbě. *Sestra*. 2010, roč. 20, č. 2, s. 65-66. ISSN 1210-0404
9. KALINOVÁ, V. Účastníci canisterapeutického procesu. *In Pes a mačka*. 2006, roč. 6, č. 9, s. 37. ISSN 1335-7778
10. MARŠÁLKOVÁ, J. Zooterapie Zvířata přinášejí pohodu. *Moje zdraví*. 2006, roč. 4, č. 7/8, s. 64-65. ISSN 1214-3871.
11. NERANDŽIČ, Z. *Animoterapie aneb jak nás zvířata umí léčit*. 1. vyd. Praha : Albatros, 2006. ISBN 80-00-01809-8.
12. ODENDAAL, J. *Zvířata a naše mentální zdraví*. 1. vyd. Praha : Brázda, 2007. ISBN 978-80-209-0356-3.
13. PODRÁPSKÁ, J. Zooterapie v sociálních službách Hiporehabilitace. *Sociální péče*. 2009, roč. 10, č. 5, s.42-44. ISSN 1213-2330.
14. SVOBODOVÁ, I. a TICHÁ, V. Zoonózy a zooterapie, *Suplement*. 2008, roč. 10, č.2. s. 113-115. ISSN 1212-4117.
15. VELEMÍNSKÝ, M. a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1. vyd. České Budějovice : Dona, 2007. ISBN 987-80-7322-109-6.

Seznam příloh

Příloha A: Dotazník

Příloha B: Zdrojová data

Příloha A: Dotazník

Vážení kolegyně, kolegové,

Jmenuji se Sandra Línková a jsem studentkou 3. ročníku bakalářského studia na Fakultě zdravotnických studií Univerzity Pardubice obor Všeobecná sestra. Chtěla bych Vás poprosit o vyplnění dotazníku, jehož výsledky použiji v mé bakalářské práci na téma **ZOOTERAPIE Z POHLEDU ZDRAVOTNICKÉHO PRACOVNÍKA**. Dotazník je anonymní a slouží pouze pro mé účely a je určen zdravotnickým pracovníkům. Pokud není uvedeno jinak, označte (nebo zvýrazněte) prosím jednu správnou odpověď.

Děkuji Vám za Váš čas.

1. Vašimi klienti jsou:

(možno více odpovědí)

- a) děti
- b) dospělí
- c) senioři

2. Jak dlouho pracujete na svém nynějším pracovišti?

- a) do 5 let
- b) 6-10 let
- c) 11-20 let
- d) 20 a více let

3. Co znamená pojem ZOOTERAPIE?

- a) využití zvířat v terapii
- b) ovlivňování zdraví určitého zvířete
- c) působení člověka na zvíře

4. Víte co znamená pojem CANISTERAPIE?

- a) využití kočky v terapii
- b) využití ptáků v terapii
- c) využití psa v terapii

5. Jakou formou je canisterapie na Vašem pracovišti prováděna?

(možno více odpovědí)

- a) forma individuální
- b) forma skupinová

6. Jak často je podle Vás vhodné canisterapii provádět?

- a) 1x týdně
- b) 2x týdně
- c) 3x týdně
- d) 1x/14 dní
- e) 1x za měsíc

7. Těší se dle Vašeho názoru klienti na canisterapii?

- a) ano
- b) nevím
- c) ne
- d) nepřemýšlím o tom

8. Vyskytly se někdy nějaké komplikace, které by znemožnily provedení canisterapie?

(zvýrazněte odpověď)

	ODPOVĚDI	
alergie na psí srst	ano	Ne
strach ze psů	ano	Ne
nechuť spolupracovat	ano	Ne
nemoci DC (astma)	ano	Ne
onemocnění imunitního systému	ano	Ne
infekční onemocnění	ano	Ne
jiné:		

9. Jaká je nejčastější lékařská diagnóza Vašich klientů využívajících canisterapii?

.....

10. Jakou změnu sledujete u klientů po provedení canisterapie v oblasti fyziologických funkcí (tepová frekvence, dýchání, krevní tlak, teplota, vyprazdňování)

- a) výrazné zlepšení
- b) mírné zlepšení
- c) stejné
- d) celkové zhoršení

11. Jakou psychickou změnu pozorujete na klientovi během canisterapie?

(možno více odpovědí)

- d) radost, smích, úsměv
- e) spokojenost, relaxace
- f) jiné:

12. Víte, jaká rasa psa je na Vašem pracovišti nejvíce využívána?

- a) ano, rasa:
- b) nevím

13. Jakou změnu v oblasti KOGNITIVNÍ sledujete u klientů po provedení canisterapie?

(označte x)

	zlepšení	zhoršení	nezměněno
stimulace vnímání			
Soustředění			
Myšlení			
Paměť			

14. Jakou změnu sledujete u klientů po provedení canisterapie v oblasti sociální?

(označte x)

	zlepšení	zhoršení	Nezměněno
Soběstačnost			
pocit sociální jistoty			
navázání kontaktu			

15. Účastníte se pravidelně kurzů a seminářů o canisterapii?

- a) ano vždy
- b) ano, občas
- c) ne

16. Jak jste získala informace o canisterapii?

(možno i více odpovědí)

- a) z médií
- b) z internetu
- c) od canisterapeuta
- d) od známých
- e) z knih
- f) jiné:

17. Uveďte prosím Váš věk:

- a) 20-30 let
- b) 31-40 let
- c) 41-50 let
- d) 51-60 let

18. Jaká je Vaše funkce?

- a) lékař/ka
- b) zdravotní sestra (zdravotnický asistent)
- c) ošetřovatel/ka
- d) fyzioterapeut/ka, ergoterapeut/ka
- e) jiná, uveďte:

19. Jste: muž - žena